

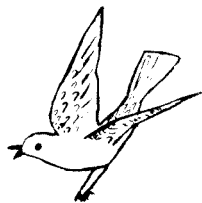

PIPLERKA

Årgang 9 - Nr.2-1979

Organ for Norsk Ornitologisk Forening - Avdeling Vest-Agder

PIPLERKA

REDAKSJONELT

Redaksjonen:

Oddvar Pedersen, Ø.Vatne,
4560 VANSE. Tlf. 043-
93 419. (Ansv. red.)

Sverre Sandersen, Tjørve,
4563 BORHAUG
Nils M. Vere, Vere,
4560 VANSE

*****

Kontaktmenn i:

Mandal l.l.: Leif Gabrielsen
Kr.sand l.l.: Einar Hansen

*****

Alt stoff til PIPLERKA sendes
til redaktøren, eller leveres
kontaktmann i lokallaget.

*****

PIPLERKA er et lokalt ornito-
logisk tidsskrift utgitt av
Norsk Ornitologisk Forening,
Avdeling Vest-Agder.

*****

PIPLERKA kommer ut med fire
nummer årlig, og sendes
gratis til alle medlemmer av
NOF/Avd. Vest-Agder.

*****

Innhold:

*

Lederfuglen.....	35
NOF-Årsmøtet 1979.....	36
Mandalittene til Danmark....	41
Overvintrende trane.....	44
Kviljobrønnen.....	47
Nesheimvann -77.....	56
Fra leserne.....	60
Result. konkurranser 3/4-78.	61
Rettelser.....	62
Bokanmeldelser.....	63

*****

Adresser til NOF/Avd. Vest-Agder
og de forskjellige lokallag
finner en på side 66.

*****

Forsidebildene er tatt under
årsmøtehelga 27.-29.4.79.
Foto: op

*****

Abonnementprisen på PIPLERKA
er kr. 15,00 og imbetales
foreløpig på postgirokontonr.
3 70 60 58.

*****

PIPLERKA er trykket hos
SØRTRYKK, Vennesla i 600 eks.

*****

LEDERFUGLEN

Nok (?) ei PIPLERKA er etterhvert blitt flygedyktig, denne gang med grønne vinger, til glede for de mange. Den kommer forøvrig etter beregningen en god del måneder for sent, men målet i år er fortsatt fire enkle nummer, tro det den som vil! Forrige nummer må sies å ha tjent sin hensikt, til tross for at det ble sendt ut i seneste laget, og at det ble temmelig dyrt. Mange nye abonnenter og Lista-venner er allerede registrert.

Fire personer er jeg takk skyldig angående forrige nummer. Det er Randi og Glenn Bjørnestad som skaffet meg alle bladets annonser på rekordtid.

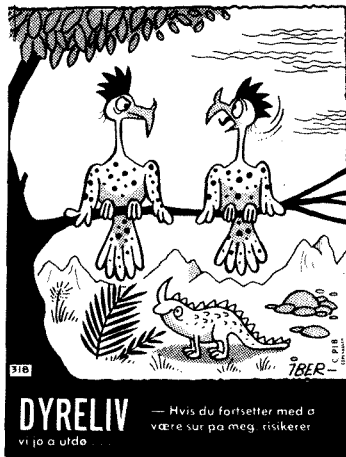
Videre Ole Johnny Andreassen som stilte bil og person, Henning Sørensen som stilte person, til redaktørens disposisjon under den sammes ekspedisjon til trykkeriet i Vennesla mandag 23. april d.å. På denne ekspedisjon ble PIPLERKA hentet, et passende antall levert Kr.sand og Mandal, adresse-lapper påklebet (ialt på ca. 2000 stk. - i for- og baksetet i Peugeot'en - i fart) og klargjort til utsending. Disse to personer ordnet også med utsending dagen etter. Redaktøren av dette skrift vil på det mest høyttidelige takke de ovennevnte personer for deres tidsskriftgagnende innsats!

Også dette nummer preges i for stor grad av stoff levert av Lista-medlemmer, noe dessverre ikke vi Lista-lendinger kan gjøre noe med, men et gledelig unntak er de flittige Mandal-litters referat fra Danmarksturen.

Ellers tar Kviljobrønnen-artikkelen en god del plass. Jeg var i tvil om den uavkortet skulle med, men da lokaliteten er meget viktig, og stoffutvalget ellers heller spinkelt, kom den uavkortet med.

En uhøytidelig (offisielle referater kommer senere, og i andre fora) reportasje fra årsmøtet er også å finne i bladet. Bildekvaliteten er her kanskje litt dårlig, noe som kommer av at en del av fotoene er avfotografert fra dias.

Ellers er det å håpe at de fleste finner noe interessant i PIPLERKA denne gang, hvis ikke, ja da er vi snart tilbake med nytt nummer - um inkje so brøtt - ja, nettopp litt kortere tid enn denne gang..

NOF-Årsmøtet 1979.

* * *

Lista 27/4 - 29/4.

TeKsT/fOtO: OP

Etter nitid forarbeide inkludert en del skippertak, var NOF/Lista lokallag om ettermiddagen 27. april d.å., klar til å ta imot de første deltagerne til NOF's årsmøte 1979. Alle forberedelser klaffet glimrende, egentlig var hele årsmøtet reddet da vi fikk låne brakkeleiren til Lista Aluminiumsverk på Huseby. Her hadde vi møtelokaler (kantine og flere salonger) og overnattingsplasser til minst 80 ornitologer (i enerom) på et brett.

Javel, og fuglefolket strømmet inn, både anmeldte og uanmeldte, og plass ble det til dem alle. Til ringmerkingsmøtet kl. 19.15 var 50-60 personer ankommet (Referat fra dette møtet foreligger allerede! - jfr. tidl. år). Etter ringmerkingsmøtets slutt ble det kveldsmat til alle kvinner og menn (skjønt noen tjuvstarta under møtet). Ja, ♀♀, hele 10 ind ble observert under årsmøtehelga). Kvelden fortsatte med møter for enkelte få (NNSK), men de fleste fortsatte fuglepratene og forbrødringene utover i de små timer (og små ble de).

Morgenen begynte med frokost i åtte-tida, og fortsatte utover mot ti - og lenger. Hovedstyret hadde et av de to (eller er det blitt tre?) årlige styremøter, og kl. 12.00 begynte Eldøy & Co. Atlasmøtet, mens Avdelings/lokallagsmøtet begynte kl. 13.30, og stadig flere folk kom til. Tilsammen på årsmøtets tre dager ble det registrert ca. 80 besøkende. Kl. 15.00 ble det middag, lapskaus fra Lista flystasjon, og en del dødtid ble benyttet til å kikke litt på Lista-landskapet.

Kl. 17.00 begynte det store møtet, og ca. 65 ind. var tilstede under dette, årsmøtet. Møtet i år rommet utrolig mye saklighet og lite unødvendige diskusjoner, så det kom vel i havn til publikumsmøtet kl. 19.30, hvor Kjetil Bevanger la ut om virkningene av regulering av vassdrag. Videre paneldebatt - hvor panelet bestod av Bevanger, A.O.Penne (Farsund, Lista og Lyngdalen Naturvernforening), A.O.Folkestad og V. Wader. Publikumsmøtet dro ikke de store mengder publikum.

Kveldsmat med brød, rundstykker, kaffe og papptallerkner etter møtets slutt. Og foregående kvelds fugleprat og forbrødring fortsatte. Nevnes bør her at Vestlandsornitologen selv, Aanen Munkejord, på dette tidspunkt inntok årsmøtearenaen (etter div. forsinkende uhell), svinset litt rundt, mistet 1 stk. nøkkelknippe, og dro antagelig igjen utpå søndagen (da ingen senere har observert han på Lista).

En del korridor-/rom-/friluftsbatt fortsatte utover natten..

Søndagen opprant med plaskregn, og for første gang klikket arrangementet, Tregde og vægudene holdt ikke sin del av avtalen! Men frokost ble inntatt etterhvert, og endel ornitologer (ca. 40?) trosset været, og dro til Steinodden hvor Kåre O. (han der vest) geleidet dem rundt. Og været klarnet etterhvert også litt, og det sluttet å regne. Steinoddenområdet viste seg selvfølgelig ikke på sin beste side, men arter som havsule, tårnfalk og skogdue ble da observert. Etter diskusjoner om fugl (!) ved Lista Fyr, dro årsmøtedeltagerne hver til sitt, etter nok en vellykket årsmøtehelg(?).

På Huseby ble nå oppryddning, vasking, utført av flere personer, og snart var alt klart slik at stedet kunne forlates, alle deltagerne hadde også etterhvert fått med seg beina og forlatt stedet..

Og NOF/Lista pustet lettet ut etter helga, glade over at det gikk så smertefritt som det gikk..

Og vi bringer her noen fotografiske glimt fra årsmøtet.....

Innkomst

Henning m/ ass. ivaretar NOF/Listas interesser ved K. Kyllingstads ankomst. (spiller kort??!).

Etter ringmerkemøtet...

*Olav fra Revtingen og Runde.

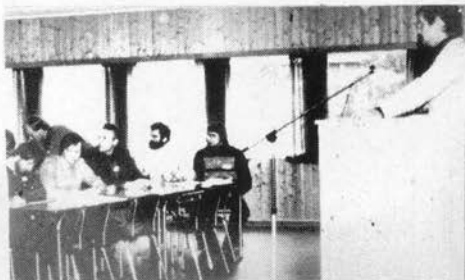

Kyllingstad litt ute av fokus.

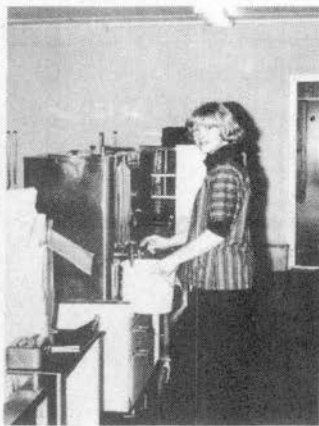
Traktement på Cola og Sitronbrus.

lokallagsmøtet

Agderbenken. Fra v. Atlas-Jørn, Høvding-Eldar, Kr.sand-Einar, Lista-Henning og Ole Chr. AA. Lars som "talefører".

KANTINESERVICE

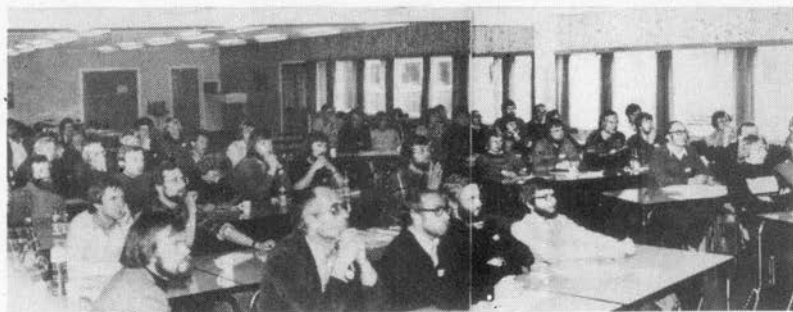

Kantinebestyrer Randi serverte kaffe i pøsevis.

K
A
N
T
I
N
E
B
E
S
Ø
K

ÅRSMÖTET

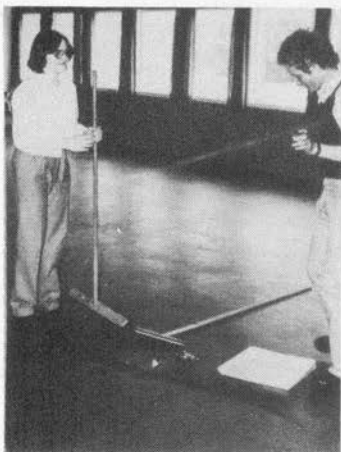

Steinodden-ekskursjon

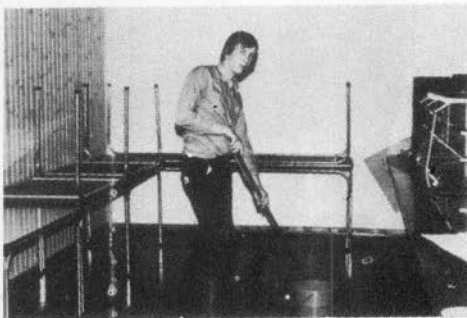

Og etterpå...

Vaskekostduett.
Else og Karsten.

Henning temmer skurekosten.

Sekretær Tove-Mette
stresser ned.

TAKK!!

NOF/Lista lokallag vil med dette takke LISTA ALUMINIUMVERK hjerteligst for velvillig innstilling og lån av kantine og brakkeseksjoner til NOF's årsmøte 1979. Uten Lista Aluminiumverk hadde årsmøtet vært langt vanskeligere å avvikle på Lista.

Vi vil videre takke alle våre medlemmer som deltok i forberedelsene og gjennomføringen av årsmøtet: Ole J. Andreassen, Lars Bergersen, Marton Berntsen, Randi og Glenn Bjørnstad, Gustav Ersdal, Tove Mette Hansen, Torhild Heimdal, Ole Martin Høyland, Karsten Jerstad, Else Nyvold, Kåre Olsen, Oddvar Pedersen, Henning Sørensen og Anne Rita Øverby.

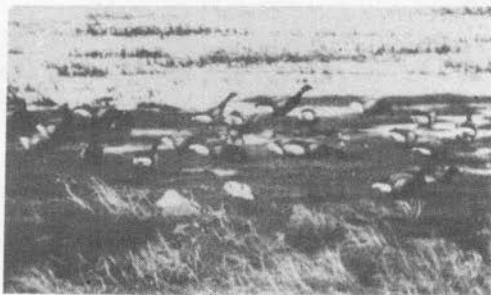
Mandalittene drar til **Danmark**.

Bernt K. Knutsen

Medlemmene i Mandal lokallag stod overfor det uhyre vanskelige valg, skulle vi dra til Lista på årsmøtet og sitte sammen med "de store gutta" og føle oss beklemt, eller skulle vi være fri som fuglen og dra til Danmark for å se, oppleve og begeistres over fuglelivet der. Som alle vet, den danske kornspurv dro det lengste strå.

Vi brukte vinteren til en planlegging (som kunne gjøre kommunale generalplanleggere grønne av misunnelse) hvor alle små detaljer var tatt med, fra pålegg på lista til en omfattende sjekkliste over hvilke fugler vi skulle få se. Denne "jule-nissens ønskeliste" som Arne Grønsund dømte den, var utarbeidet av Leif Gabrielsen (han med førsteobservasjon av brakksvale i Norge (på Lista)) i nært og godt samarbeid med Tommy Dybbro (forfatteren av det danske "Atlas-verk": De Danske ynglefuglers udbredelse). Lista inneholdt godbiter fra rapphøns til bieterkolonier.

Så la vi i vei, 16 mann i tre biler + ei folkevogn ført av den nybakte vognfører Runar Jåbekk. Visste du at folkevogna kan snu på ei femøre i et gatekryss, ingen problemer, bare spør Runar. Sa jeg 16 mann, pardon mine damer. Det korrekte er 13 hanner (hvorav 6 helt utfarget) og 3 hunner, nemlig: Randi "Matmor" Grønsund, Randi Aas Haugedal, journalist og radiomedarbeider, og sist og minst vår lille hjerteknuser og maskot, Anne Grønsund, 2 år, smile-

RINGGJESS OG AVOSETT

dokke og "faulejente".

Første stopp var utenfor Brønderslev, her skulle vi bl.a. få se dvergdykker, topplerke m.m., men akk og ve, det var ikke så mye som ei kråke å se. Neste stopp var Limfjorden og Gjel og så plutselig var vi midt i smøroyet. Avosett - avosett skrek jeg og heiv Forden ut i veikanten. Fram med 7 x 50 - hvor? - en der, to der - i lufta, på bakken, fluktspill, kurtise. Avosetten ga oss alt. Myrsnipe, knoppsvane, storspove, brun-nakke, taffeland, skjeand så vi også, men avosetten tok prisen. En god begynnelse på dagen, neste stopp var Øsløs og Vejlerne. Vejlerne ble den store opplevelsen for oss. Et av nordeuropas største fuglereservater, de flotteste våtmarker du kan tenke deg og fugl så langt øyet kan se. Heldigvis med adgang forbudt, men hva gjør vel det når du kan sitte i kanten av grøtfatet og kose deg med det meste av hele herligheta. Et taffelandpar foretok parring rett foran nesa på oss, men før noen hadde rukket å få montert fotoutstyret, var moroa over.

Her fikk vi flere svarthalespover i det flotteste fluktspill du kan tenke deg. Denne vakre, elegante fuglen ble ved siden av avosetten, turens karakter- og yndlingsfugl. Her ble det en mengde nye kryss i bøkene våre. Det hører med til moroa å kunne notere seg nye arter. Her var særlig gulerle, jordugle, rødnebbterne, tårnfalk, vannrikse, rapphøns, sivhauk, engelsk gulerle, musvåk, fasan og m.m.fl.

Ludvig fra Frøstrup?

Dansk gjestfrihet på det aller beste fikk vi også en smak på, da vi troppet opp hos Nanna Jensen for å spørre om veien til nærmeste storkreir. Hun trakterte oss med hjemmelaget vin, og fortalte om storken "Ludvig" i Frøstrup. Det er skrevet en hel bok om den fordi den ble tatt i forpleining etter å ha ødelagt benet sitt.

I Thisted handlet vi, en time blei avsatt til det, her så vi en kornkråkekoloni. Ved Agger så vi 16 toppdykkere på rekke og rad, ikke

så sky som vi ellers er vant med. Ved Nissum fjord fikk vi oppleve de store gåseflokkene. Her var hundrer og tusener av gjess: sædgås, ringgås, grågås. Ellers så vi splitterne, dvergsnipe, lappspove o.a.

Visste du at danskene også har fuglefjell, eller rettere sagt har hatt, men det har falt i sjøen. En storm høsten -78 gjorde ende på dets dage. Det var 18 m høyt og lå ved Skarreklitt. I 1974 og -75 var det ca. 40-50 krykkjereir på klippen.

Vi fikk også noen store spørsmålstegn på blokka vår: topplerke?, enghauk (ho)? og glente?. Sistnevnte ble sett av flere som tok den for musvåk, Men Andreas Johnsen påstod at han så den karakteristiske kløfta i halen.

Ivrige Leif, Runar og Thor Lerbæk skilte lag med oss og tok en snartur til Als ved tyskegrensa, (vi andre måtte hjem til konfirmasjon). Her fikk de med seg litt snadder s.s. kortkloet trekryper og svarthalsdykker.

Det blei en suksesstur, billig, hyggelig, koselig og lærerikt. Takket være Randi Aas, fikk vi mye reklame for vår forening: "Lindesnes" hadde en helside med bilder og stoff, og dagbladet "Sørlandet" hadde også et pent stykke. Dessuten fikk vi høre Rune Mørch "kåsere" i Sørlandssendinga.

Litteratur:

Leif E. Gabrielsen: Notisbok. Eget forlag.

Walt Disney: Donald Duck.

Arne Grønsund: Lommebok.

Vi skaffer og har tildels på lager, engelsk, tysk og fransk ornitologisk litteratur, og selvfølgelig all skandinavisk tilgjengelig litteratur.

FARSUND BOKHANDEL

Fly innom....

Overvintrende **trane** på Lista.

Kare Olsen

Vinteren 1978/79 ble en av de strengeste på mange år. Harde kuldeperioder med temperaturer ned til minus 16-18° og mye snø gjorde det riktig utrivelig for folk og fugl. Tidlig på vinteren var det en god del fugl å se rundt på Lista, men ettersom den ene kuldeperioden avløste den andre, ble det dessverre tynnet merkbart ut i bestanden både av småfugl og større overvintrende arter.

Men enkelte gledelige ting kunne en likevel notere seg. Blant dem skal her omtales en trane som med god hjelp av folk klarte seg gjennom fimbulvinteren med "helsa" i behold. Traner er årvisse, omenn fåtallige trekkgjester på Lista var og høst. Observasjoner av overvintrende traner i Norge er imidlertid såvidt vites ikke kjent tidligere, og derfor kan vel kanskje en nærmere omtale av dette være av interesse.

Høsten inntil begynnelsen av desember var regnfull og forholdsvis mild, og da trana første gang ble observert på myra i Slevdalsvann den 10. desember, antok en at det var en etternøler som hadde drøyet det noe lenge i det milde været. Men ettersom det satte inn med vedvarende kuldeperiode og isen la seg på myr og vann, viste det seg at trana søkte seg inn til tettbebyggelsen istedetfor å trekke videre sørover mot varmere land. I 2-3 dager spankulerte den rundt på jordene like ved bebyggelsen i Borhaug-området. Den ble også observert i sjøkanten ved Vågsvoll-våien og Tjørvebukta, men fant vel trolig ikke noe særlig å spise. I allefall ble den mindre og mindre sky trolig fordi den ble mer og mer utmattet.

Den 15. desember dukket den så opp i hagen hos en fugleinteressert gutt, Sigvald Stålesen, Tjørve (senere også NOF-medlem) hvor den fikk forsyne seg med mat og vann på foringsplassen til etpar tamender og en gås som Sigvald ga mat ute.

Og dette var riktig et lykketreff for den etterhvert temmelig utmattede tranen. På tross av at den forsynte seg grådig av maten og også kunne være såpass aggressiv at den stundom jaget vekk både ender og gusa fra matfatet, lot Sigvald den få fast pensjon hos seg. Og han stilte godt med tranen - anslagsvis 1-2 sekker kraftfôr, et par sekker poteter (kokte), samt endel havre og "torre" brødvarer fra et bakeri i nærheten gikk med for å holde liv i trana gjennom vinteren. Og at dette reddet denne vakre og stolte fuglens liv er udiskutabelt. Tranen ble matet 3 ganger daglig - morgen, ettermiddag og kveld - og den kom etterhvert til kreftene igjen og virket frisk og pigg, snø, rennefokk og rekordkulde tiltross.

Sigvald kan fortelle om flere artige episoder som tranepasser. Bl.a. ble det en gang observert at tranen kylte nebbet i en av de mange gråspurvvene som holdt seg rundt matfatet. Den svingte spurven rundt i luften og ristet den kraftig. Om spurven deretter ble spist, ble ikke konstatert idet tranen forsvant rundt hjørnet av uthuset og ut av syne for iaktageren, men dette er vel trolig.

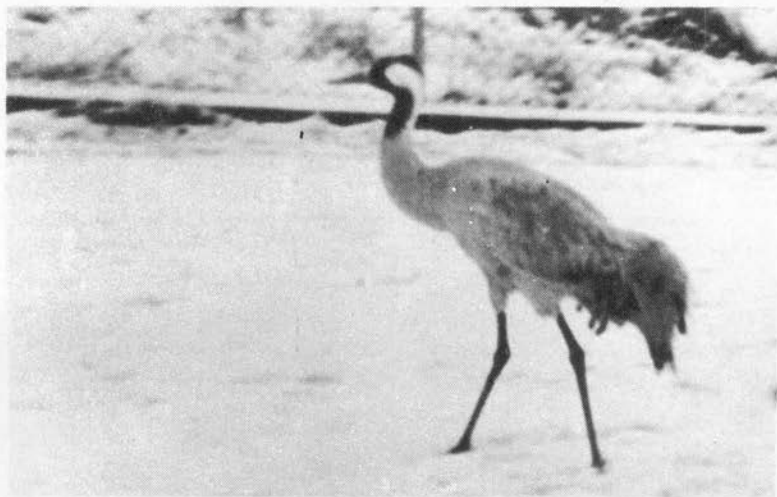
Det viste seg etterhvert at det utviklet seg til et spesielt forhold mellom Sigvald og den normalt sky fuglen. Når han kom ut i bagen på en av de daglige matingsturene ropte han "Tippa, tippa ----" og da kom straks trana spankulerende mot matfatet fra sitt vanlige hvilested innved veggen av et lite hønsehus nedforbi. Og selv om trana oppholdt seg nede ved sjøkanten eller endatil så langt borte som i Tjørvebukta (Holman) 2-300 meter unna, reagerte den øyeblikkelig på dette "matsignalet" og kom flygende til. Det var et syn å se hvor sikkert den svære fuglen manøvrerte mellom elektriske ledninger, stolper og hus med breie vinger og utstrakt hals og bein, og landet med etpar hopp utpå plenen hvoretter den nærmet seg matfatet med avmålte skritt. Den ventet alltid til Sigvald hadde skiftet vann og tømt maten oppi trauet, og begynte først å spise når Sigvald hadde trådt et skritt tilbake. Og på denne avstand av en snau meter kunne han stå å betrakte denne stolte og vakre villmarskfuglen mens den la i seg av maten. Det var bare ovenfor Sigvald den viste slik tillit. Andre barn eller voksne som kom for å fotografere fuglen eller bare for å se på den,

kom sjelden nærmere enn 15-20 meter før den ble urolig, og ofte tok til vingene.

Etterhvert som dagene ble lengre og våren nærmet seg, ble tranen merkbart mer sky og urolig. Det var tydelig at slumrende instinkter ble vekket tillive og at "trana av Sigvald" igjen ble forvandlet til den villfuglen den egentlig er - og skal være. Fjærdrakten ble også mer ren i fargene, den røde isseflekken ble større og mer fremtredende, og rett som det var lot den det sterke trompetlikkende skriket gjalle utover nabolaget. Men fremdeles kom trana regelmessig til matfatet i hagen hos Sigvald selv om den etterhvert streifet mer rundt om på jordene og markene i området.

Den 30. mars besøkte trana matfatet i hagen til Sigvald for siste gang. Etter tre og en halv måneders "kompaniskap" med menneskene, vendte den igjen til den naturlige levemåte i Guds frie natur. Enda et par dager kunne man observere tranen spankulerende rundt på jordene i Tjervemarka og Tjervebukta før den forsvant for godt. Kanskje satte den kursen mot en bortkjemt fjellmyr inne i landet. Kanskje traff den der en make og la egg. Kanskje vil en ny trane se dagens lys, og vokse opp takket være et matfat på Tjerve vinteren 1979. Og når vinteren nærmer seg påny og kursen igjen settes mot syd, vil tranen kanskje igjen passere Lista, og huske matfatet i hagen der nede i sjøkanten på Tjerve.

Et slikt besøk vil nok iallefall ikke Sigvald ha noe imot-----.

LISTAS OVERVINTRENDE TRANE. Foto: Oddvar Larsen

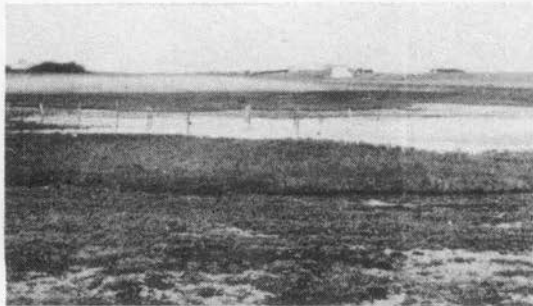
KVILJOBØNNEN—en dødsdømt våtmark

Oddvar Pedersen

Kviljobrønnen ligger som en oase midt i Kviljos jordbruksarealer, omgitt av jorder og enger på alle kanter.

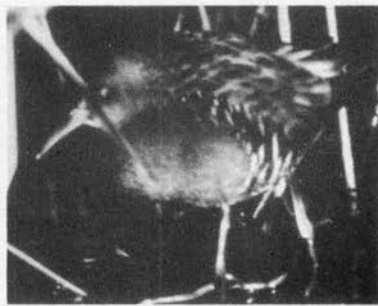
Nettopp denne plassering er det som blir dens bane. En bonde kan vel neppe se ei myr eller et tjerne uten å tenke drenering, grøfting, og nye mål jord. Det samme ser ut til å være tilfellet på Kviljo, og Brønnen ble følgelig drenert en gang, i ca. 1970 (Olsen 1974). Men dette ser ut til å være heldigvis ikke ut til å ha skadet Brønnen særlig mye, og vegetasjonen må sies å være restituert, og området endret karakter fra tjern til myr med liten åpen vannflate om sommeren.

Omkring 1975/76 kom igjen en dyster melding - to grunneiere ville drenere Brønnen fullstendig, og har søkt Landbruksdepartementet om tillatelse og støtte. NOF/Lista lokallag blir koplet inn i saken (altfor sent forevrig - som vanlig), og etter en ukes hektisk feltarbeid, blir en rapport skrevet (Pedersen 1976), og avsendt Landbruksdepartementet, med konklusjonen at Kviljobrønnen er en fuglerik og interessant lokalitet som for enhver pris ikke måtte ødelegges helt eller delvis. Det ble videre pekt på at lokaliteten var viktig hekkeplass for vadere og ender, og trekklokalitet for samme grupper, og at lokaliteter av denne art er sjeldne i Norge (Pedersen 1976).

BRØNNEN - mot vest.

fotop

VANNRIKSE - Hekkefugl?

fotop

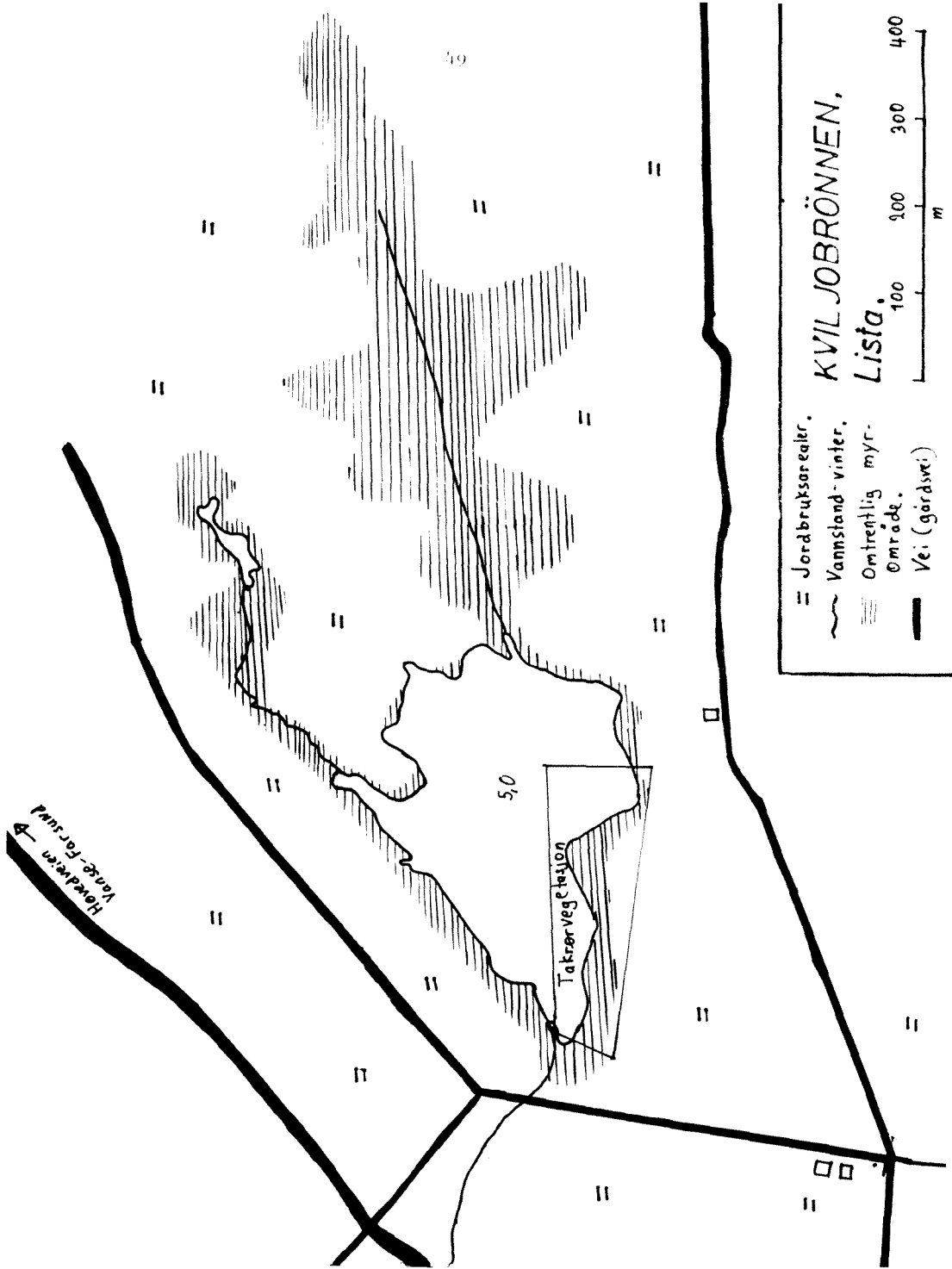
Men rapporten tiltross, Landbruksdepartementet ga ultimo 1976 tillatelse til fullstendig drenering, og attpåtil 70% stats-tilskudd (makan til bruk av statsmidler!), og guder vet om rapporten overhodet ble blunket på. Forøvrig ser det ut til at Miljøverndepartementet overhodet ikke ble forelagt saken, noe som resulterte i protest fra Verneutvalget for Lista (se Piplerka 7 - side 5) - men til ingen nytte.

Men to år er gått, Kviljobrønnen er ennå ikke påbegynt drenert, og årsaken - ingen entrepenører har meldt seg interesserte! Det er i denne interessante sammenheng, etter min mening, at vi ornitologer kommer inn i bildet igjen. Vi bør få gjort kjent Brønnens rike fugleliv, og fortsette med stadige observasjoner og foreta takseringer i området, for det kan være et håp om å få omgjort dødsdommen hvis ingen vil fullbyrde den. Derfor skrives denne artikkel, som er en oversikt over kjente Kviljobrønn-observasjoner. Jeg vil håpe at de som sitter inne med observasjoner fra Brønnen vil sende disse til LRSK/VA, og at flere tar seg en tur til Brønnen, før det er for sent.....

KVILJOBRØNNENS FUNKSJON ÅRET RUNDT:

Om våren i mars/april, etter at isen er gått, vil en finne en god del ender som raster her, samt vadere som storspove, enkeltbekkasin på trekk. Senere på våren, i mai, ankommer vaderarter som rødstilk og brushane, og gluttsnipe bl.a. trekker forbi, mens også knekkanda ankommer. Om våren/sommeren vil en treffe på arter som vannrikse, sivhøne, myrrikse, rørsanger, sivsanger, ingen av disse konstatert hekkende, men alle meget mulige. Flere par stokk- og krikkender, og event. brunnakke og knekkand vil en påtreffe hekkende, foruten de tidligere nevnte vadere, foruten tjeld og vipe.

En god del småfugl hekker i/ved Brønnen som sivspurv, gulerke (ant. både sørl. og eng.) og sanglerke og heipiplerke m.fl. Om sommeren tiltrekker Brønnens rike insektliv til seg ganske store mengder svaler/tårnseilere som næringsjakter over Brønnen. Om høsten vil en treffe på trekkende ender, vadere og småfugl. Dessuten en del jaktende rovfugl.

KVILJOBØRNNEN - mot NØ.

Om vinteren kan enkelte ender og svaner ha tilhold i Brønnen hvis vinteren er mild og Brønnen isfri.

BIOTOPBESKRIVELSE

Som nevnt tidligere er Brønnen nå om sommeren en eneste stor myr, med svært lite åpent vann, med jordbruksarealer på alle kanter. Vegetasjon-

en på myrene består for det meste av sneller (*Equisetum*) og *Carex*, samt høyere myrplanter som sløke, fredløs, mjødurt, melkerot og liknende. I vannet finnes endel *Potamogeton* og sjøsivaks, hestehale og tusenblad. I sørvestre del av området finnes en stor og kraftig takrørskog. En del småtrær av or, bjørk og selje finnes noen steder i området.

ARTSLISTE MED KOMMENTARER FOR HVER ART:

Gråhegre	Treffes regelmessig i lite antall på næringssøk hele året.
Canadagås	Kun en obs.: 3 ind beitende 17/4-79
Grågås	Hvilende på Brønnen i lite antall om våren, større antall i overflukt vår og høst.
Sædgås	Kun en obs.: 5 ind 24/3-78.
Gås sp.	3 ind 30/10-76 (ant. sædgås).
Sangsvane	Treffes ganske ofte om vinteren/våren, bl.a.: 7 ind 22/11-75, 12 ind 6/12-75, 8 ind 27/2-77, 4 ind 17/4-77, 3 ind 3/4-78 og 20 ind 11/3-79.
Gravand	To obs.: 4 ind 6/4-75 og 1 par 28/5-78.
Stokkand	Ganske vanlig gjennom hele året. Hekkefugl. Maks. 60-70 ind observert.
Krikkand	Vanligste and i området, flere par hekker. Maks. er 96 ind observert.

- Brunnakke** Ganske vanlig mars-oktober. Antagelig hekkefugl. Maks. 35 ind (20/4-75).
- Stjertand** En obs.: 1 hann 7/5-61.
- Knekkand** Må ansees å forekomme årlig, dog fåtallig, i Brøn-
nen, mulig hekkefugl: 3m+2f 7/5-61, 1 par 1/5-64,
1m 30/4-75, 2m+1f 3/6-76, 1m+2f 4/6-76, 1m 6/6-76,
1m 8/6-76, 2m+1f 12/5-77, 7 ind 14/5-77 og 1 par
22/5-77. (m = hann(er), f = hunn(er)).
- Skjeand** 4 obs.: 1 hann 8/5-60, 1 par 7/5-61, 11/5-76 og
28/5-75
- Toppand** En gammel og en ny obs.: 1 par 8/5-60 og 2 ind
20/4-75.
- Laksand** En obs.: 1 hann 1/4-79.
- Høsehawk** Enkeltind. obs. jaktende vår/høst/vinter noen ggr.
- Spurvehawk** Enkeltind. obs. jaktende vår/høst/vinter noen
ganger, oftere enn høsehawk.
- Musvåk** En obs.: 1 ind jaktende i oktober 1977.
- Myrhawk** Obs. jaktende noen ganger høst/vinter, bl.a.:
1 hunn 20/9-78 og 1 hann 27/11-76.
- Sivhawk** 1 ind 20/9-56 (Møller 1975). 1 juv. 8/6-76. 1 ind
16/9-76. 1 hann 22/5-77.
- Jaktfalk** 1 obs.: 1 ind 30/8-74.
- Dvergalk** 1 ind 5/3 og 1/10-78.
- Tårnfalk** Temmelig regelmessig i lite antall vår/høst/vinter,
bl.a.: 1 ind 15/12-74.
- Vannrikse** Årviss? Hekkefugl?: 1 ind hørt spille 30/4 og 1 ind
spilte 6/5-75. 1976: 1 ind skreik 1/6. 1977:
1 ind spilte 9/5 + nok et ind. samme dag. 1 ind
spilte 12/5, 15/5 og 6/6.
- Myrrikse** 1 ind spilte regelmessig fra 30/5 og minst til
10/6-78. Dessuten ble 1 ind hørt spille ult.
april 1979.
- Åkerrikse** 1 ind spilte 22/6-59 og 1 ind 24/5-73.
- Sivhøne** Hekkefugl?: 1-2 ind hørt 6/5-77 og 1 ind hørt
20/5-76.
- Sothøne** Kun eldre observasjoner: 2 ind 8/5-60 og 1 ind
7/5-61.

Tjeld	1-2 par hekker årlig, ellers obs. regelmessig i lite antall vår/høst.
Sandlo	En obs.: 1 ind 15/5-78.
Boltit	En obs.: 2 ind 14/5-77.
Heilo	Ganske tallrik på trekk, bl.a.: ca. 100 ind 14/9-74, ca. 75 ind 11/5-76, ca. 30 ind 9/5-77 og ca. 70 ind 12/5-77. Langt tallrikere på jordene rundt.
Tundralo	En obs.: 1 ind 18/6-76.
Vipe	Tallrik vår/sommer/høst, mange par hekker.
Dvergsnipe	En obs.: ca. 15 ind i flokk 1/10-78.
Temmincksnipe	Iflg. T. Torjesen ble den obs. våren -76.
Myrsnipe	Sjelden: 7 ind 12/9-78.
Polarsnipe	En obs.: 2 ind 1/10-78.
Sandløper	1 ind sammen med dvergsniper 1/10-78.
Brushane	Vanlig vår/sommer, flere par hekker. 1972: 4m+8f 11/5. 1975: 1 par 30/4. 1976: Opptil 5 hanner obs. 1 reir + 1 engstelig f primo juni. 1977: Maks.: 8m+6f obs. (14/5). 1978: 4m+5f 15/5. 2m 3/6. (m = hann(er), f = hunn(er)).
Sotsnipe	Sjelden. 1 ind 3/6, 6/8 og 12/9-76.
Rødstilk	Fåtallig vår/sommer/høst, 4-5 par hekker.
Gluttsnipe	Trolig regulær i lite antall årlig på trekk, i det minste om våren: 3 ind 30/4-75, 2 ind 7/5-77, og 1 ind 12/5-77.
Skogsnipe	1 ind 3/8-76. Bare en registrering, men trolig regulær på trekk.
Grønnstilk	En obs.: 1 ind 4/9-78.
Strandsnipe	En obs.: 1 ind 12/5-77.
Stospove	Vanlig vår/høst/sommer. Min. 2 par hekker.
Småspove	Regelmessig på vartrekk: 1 ind 8/5-60, 3 ind 30/4-75, 1 ind 2/6-76, 2 ind 3/6-76, 1-2 ind 8/6-76 og 1 ind 22/5-77.
Rugde	Et par observasjoner om høsten.

- Enkeltbekkasin Vanlig fugl vår/sommer/høst, enkelte kan også overvintre. Hekkebestand trolig mellom 5 og 8 par, beregnet på fluktspillende ind. og oppflukttetthet v/ taksering.
- Kvartbekkasin 1 ind 31/10-76 og 1 ind 29/4-77.
- Brakksvale 1 ind hadde tilhold i området 1 - 7/6-76.
- Hettemåke Tidligere koloni med maks. ca. 300 ind 1960/61, forsvant ca. 64/65 (Olsen 1977). Nå opptrer den det meste av året i lite antall, vanligst vår og sommer.
- Sildemåke, gråmåke, fiskemåke og svartbak. Alle disse opptrer så og si hele året i flukt over området, heller sjelden under hvile og matleting, men det hender.
- Makrellterne 1 ind over i juli -77.
- (Lomvi Kadaver funnet ved to anledninger av oljeskadet fugl, sanns. brakt inn fra sjøen av rev.)
- Ringdue Tallrik på trekk vår og høst, bl.a.: 19 ind 13/3-77 og 78 ind 12/4-76.
- Skogdue 12 ind 27/3-77.
- Tyrkerdue Av og til obs. matsøkende i området: 1 ind 1/6-76, 2 ind 8/6-76 og 4 ind 20/9-78.
- Turteldue En gang: 1 ind 28/5-76.
- Gjøk Syngende hanner vanlige i mai/juni, mulig hekkefugl.
- Hornugle 1 kadaver funnet 11/3-79.
- Jordugle En gang: 1 ind jaktet 24/4-78. Sikkert regelmes.
- Tårnseiler Tallrik om sommeren under insektfangst over Brønnen. Vanligste antall: 10-20 ind.
- Flaggspett En gang: 1 ind i lite bjørketre 13/10-74.
- Sandsvale, låvesvale og taksvale. Tallrike under insektfangst over Brønnen, låvesvale vanligst, taksvale minst vanlig.
- Sanglerke Treffes hele året, tallrikest vår og høst, flere par hekker.
- Trepiplerke Sikkert regelmessig på trekk, men bare en obs. foreligger: ca. 5 ind 20/9-78.
- Heipiplerke Vanlig art vår/sommer/høst. Flere par hekker.

Gulerle	To raser påvist: Engelsk: 1 hann 2. og 3/6-76, og engstelig par 4/6-76. Sørlig: 1 hann 24/5-67 (Hekkeoppf.). 2 hanner 11/5-72. 1 par 9/6-76. Begge raser trolig hekkende.
Linerle	Vanlig under furasjering i sommerhalvåret, hekkende?.
Varsler	1 ind 1/10-78.
Stør	Vanlig på trekk, over og tildels nærings-søkende i myrkanten.
Skjære	Treffes av og til året rundt.
Kaie	Sees regelmessig på trekk/overvintring, sjelden nede i selve myra.
Kornkråke	3-4 ind 1/5-64, 1 ind 11/5-72, 2 ind 30/10-76, 5 ind 31/10-76, 1 ind 20/3-77 og 2 ind 14/5-77.
Kråke	Vanlig året rundt, i tildels stort antall i overflukt i den kalde årstid, 1-2 par hekker årlig i busker/småtrær. Rasen svartkråke er obs. to ganger: 1 ind 18/4-76 og 1 ind 12/5-77.
Ravn	Av og til året rundt, f.eks. 1 ind 28/6-77.
Gjerdessmet	Enkelte ind. om våren/høsten/vinteren.
Jernspurv	1 ind sang i krattet på Sv-sida 4/6-76, tvilsom hekkefugl.
Gresshoppesanger	1 hann sang om kvelden 6/6-77.
Sivsanger	3-4 syngende hanner regelmessig gjennom våren/sommeren, opplagt hekkefugl.
Myrsanger	1 hann sang kveldene 24/6-77 og 18/6-79.
Rørsanger	1 hann sang 22/5, 28/5, 24/6 og 28/6-77.
Munk	1 ind 1/10-78.
Tornesanger	Flere syngende hanner registrert, og sanns. hekker flere par.
Løvsanger	Noen par hekker nok, da syngende hanner høres av og til.
Hagefluesnapper	Kun en obs.: 1 ind 12/5-77.
Buskskvett	2-3 par hekker, av og til på trekk ellers.

Svartstrupe	1 hann 7/3-76.
Steinskvett	Noen par hekker, ellers fåtallig på trekk.
Rødstjert	En obs.: 1 ind 20/9-78.
Rødstrupe	Obs. noen ganger, usannsynlig hekkefugl.
Gråtrost	Obs. regelmessig, noen par hekker.
Svarttrost	Obs. regelmessig på trekk tallrikest om våren, bl.a.: ca. 30 ind 13/3-77.
Rødvingetrost	Fåtallig på trekk, bl.a.: ca. 20 ind 27/3-77 og ca. 5 ind 17/4-77.
Måltrost	Sjelden/fåtallig på trekk: ca. 5 ind 27/3-77 og 1 ind 17/4-77.
Duetrost	2 ind 27/3-77.
Blåmeis og kjøttmeis	treffes vinterstid i takrørskogen under matseking.
Gråspurv	Obs. av og til i myra under næringssøk, innsamling av reirmaterialer o.l.
Bokfink	1-2 hanner hørt synge uregelmessig om våren, hekkefugl?. Obs. tallrikere på trekk, og tildels om vinteren.
Bjørkefink	Obs. flere ganger på trekk, over i flokkevis.
Grønnfink	Av og til på trekk vår/høst, fåtallig.
Grønnsisik	Obs. i bjørkekratt og takrør om vinteren/våren.
Bergirisk	Fåtallig på trekk; sommerobs.: 2 ind 3/6-76.
Tornirisk	Vanlig på trekk, 2-3 par hekker.
Gråsisik	Obs. i vekslende antall på trekk og overvintring.
Korsnebb sp.	Av og til i småflokker over - til alle årstider.
Gulspurv	Obs. til alle årstider, fåtallig hekkefugl.
Sivspurv	Vanlig på trekk og som hekkefugl (4-5 par hekker).
Snøspurv	1 hann like i myrkanten 24/3-78.

SVARTSTRUPE/op

LITTERATUR

- Møller, H. 1975: Fuglenotiser fra Farsund-distriktet 1955 - 1958. Piplerka 5 (nr. 2), s. 12-29.
- Olsen, K. 1974: Bestandstaksering av sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*) i Farsund kommune i 1973, Piplerka 4 (nr. 1), s. 40-45.
- Olsen, K. 1977: Hettemåkens status på Lista. Piplerka 7, s. 73-75.
- Pedersen, O. 1976: Kviljobrønnen - en verneverdig våtmark. Upublisert rapport til Landbruksdepartementet. 4 s.

APPENDIX

Etter at arbeidet med denne artikkel er avsluttet, er nok en rapport om Kviljobrønnen utarbeidet, og sendt Fylkesmannen i Vest-Agder:

- Pedersen, O. 1979: Kviljobrønnen - en sjelden våtmarkstype. Upublisert rapport til Fylkesmannen i Vest-Agder. 11 s.

#####

Nesheimvann 77

Oddvar Pedersen

Som fortsettelse av "Nesheimvann 1976" (Piplerka 7, side 70), presenteres her en kort oversikt over nye arter, samt over mer interessante observasjoner gjort i 1977 ved vannet.

I 1977 ble det registrert hele 162 arter + 3 underarter, noe som også i år, er ny årsrekord. Av disse er 8 arter påvist som nye ved vannet. I tillegg kommer forøvrig nok en ny art (ringgås) som ikke kom med i siste oversikt.

Nesheimvannets avifaunistiske status er pr. 1/1-78 190 arter + 5 underarter.

De nye arter er:

Storlom: 1 ind 9/10. TA
 Canadagås: 7 ind 5-6/3 og
 6 ind 10-20/3. OP m/fl.
 Ringgås: 9 ind 28/10-76.
 TT/GE,
 Sædgås: 2 ind 14/4. OP
 Vaktel: 1 ind 28/5. OP
 Tyvjo: 1 ind 22/5. TOH/HS
 Kattugle: 1 ind hørt kvelden
 24/9. NOF/AA.

Gråspett: 1 ind 24/9. OP
 spettmeis: 1 ind 27/1. J. Klungeland. 1 ind hørt i juli. OP.

CANADAGÅS - en ny art/fotop

 ENDEL ANDRE INTERESSANTE OBSERVASJONER:

Dvergdykker: Opptil "min. 3 ind" obs. fra årsskiftet til 3/4.
 OP m/fl. Dessuten 1 ind 5/11. SS
 Horndykker: 1 ind 21/10. GE
 Tundragås: 5 ind 31/12. OP
 Knoppsvane: 2 ad obs. i mars/mai. 2 ad 22-31/12. OP/GE
 Sangsvane: Maks. 68 ind 22/2. OP 1 ad+2 juv. så sent som i
 perioden 3-14/5. På høstparten først 11/10 (2 ad) og maks.
 50 ad 31/12. OP
 Stokkand: Maks. ca. 200 ind 15/3. OP
 Brunnakke: Maks. ca. 170 ind 19/3. OP
 Knekkand: Opptil 2 par i perioden 28/4-14/5. OP
 Skjeand: 1 hann 7/5. OP
 Taffeland: Regelmessig jan-mars med opptil 3 ind. 3 ind 2/5.
 Fra 11/10 - ut året mer tallrik - maks. ca. 25 ind 5/11. OP
 Havelle: 1 ind 22/12. OP
 Kvinand: Maks. 264 ind 13/3. OP
 Lappfiskand: 1 hunn 13/3, 2/5, 5/5 og 26/11. 2 hunner 29/10
 (den ene skutt). 1 hann 31/12. OP/GE
 Laksand: Maks. 37 ind 13/3. OP
 Musvåk: 1 ind obs. flere ganger 16/1 - 26/2. OP m/fl.
 Myrhauk: 1 hunn 7/1 og 1 hann 18/3. OP

Sivhauk: 7 obs. av hunn/hann/juv. 14/4-12/6. OP/GE/EJ
 Jaktfalk: 1 ind 3/1. OP
 Dvergfalk: Forsøk på overvintring: 1 ind 22/12. OP
 Orrfugl: Andre funn: Ekskrementer funnet i mai. TT/GE/OP
 Vannrikse: Opptil 6 ind obs. vinter/vår/høst (jan-mars, okt-
 ut året). 1 ind spillte 22/5. OP
 Sivhøne: Obs. gjennom hele året, intet tegn til hekking, maks.
 ca. 5 ind 8/1. OP
 Sothøne: Opptil 22 ind om våren (24/3). 1 ind hele sommeren. OP
 Boltit: Tredje funn: 1 ind 14/5. OP
 Sandløper: Fjerde funn: 1 ind 23/9. OP
 Gluttsnipe: Juni-obs.: 1 ind 1/6; 1 ind 4/6 og 6 ind 9/6. OP
 Sotsnipe: 1 ind 5/5 og 23/5. 3 ind 9/8. 1 ind 13/8 og 18/9. OP
 Svarthalespove: Tredje funn: 3 ind trakk WSW 20/5. OP
 Dobbeltbekkasin: Andre funn: 1 ind 13/9. OP
 Kvartbekkasin: 1 ind 24/3. OP
 Krykkje: 2 ind 3/1 og 1 juv. 14/1 og 6/2. OP
 Splitterne: 1 ind 14/6 (Tredje funn). OP
 Rødnebbterne: 2 ind 22/5. OP
 Skogdue: Tallrikere enn vanlig på vårtrekk: ca. 50 ind trakk
 N 18/3, 1 ind trakk N 3/4, 2 ind 10/4, 11/4 og 13/5. OP
 Turteldue: 5 ind 14/6 og 3 ind 5/7. OP
 Hubro: 1 ind 13/1. OP
 Hornugle: 2 ind 21/2 og ribb funnet 18/3. OP
 Jordugle: 1 ind 14/5. OP
 Grønnspekk: Andre/tredje funn: Hørt to ganger i juli v/ Vanse-
 bekken . OP
 Fjellerke: 8 ind fl. SE Løgan 2/1. KO
 Lappiplerke: 10 obs. fra 16/4 til 7/5 av maks.: "min. 7 ind"
 28/4. OP
 Skjærpiplerke: 1 ind obs. flere dager i april. OP 2 ind 25/9.
 NOF/AA
 Eng. gulerle: Flere par hekket også i år. OP
 Vintererle: 1 ind 9/1, 1/2 og 24/3. OP
 Svartryggerle: Flere obs. fra 10/3 og utover (maks. 3 ad).
 Blandet par (lin-svartryggerle) hekket med vellykket resultat
 ved Vansebekken. OP/MB m.fl.

Varsler: 1 ind 25/9 og 5/11. OP
 Notteskrike: Flere obs., maks. ca. 100 ind trakk W 3/10. GE
 Nettekkråke: 1 ind ca. 16/4. GE
 Kornkråke: Tilsammen 12 obs. om våren, maks. 21 ind 29/4. OP
 1 obs. fra høsten: 2 ind 5/11. OP
 Sidensvans: 5 ind trakk W 27/1. OP
 Fossefall: 1 ind 7/1. OP
 Gresshoppesanger: Opptil 3 syngende hanner i mai. OP
 Sivsanger: Syngende bestand i år på ca. 15 hanner. OP
 Rørsanger: Opptil 7 syngende hanner. OP
 Myrsanger: 3 hanner sang regelmessig. OP
 Møller: 3-4 hanner sang regelmessig. OP
 Gransanger: 1 ind 29/1 og 5/11. OP 1 ind sang + 1 ind matet
 3-4 utflytne unger 25/6. Første hekking ved vannet. OP
 Svartstrupe: 1 hunn 2-6/3. OP
 Duetrost: Meget tallrik våren -77. Obs. fra 2/3 til 2/5, med
 opptil 21+ ind samtidig. Tilsammen 23 obs. av tilsammen
 ca. 125 ind. OP m.fl.
 Stillits: 1-2 ind obs. 28/4-25/6, hekking meget mulig (ind obs. i
 sang flere ganger). Noen obs. både fra vinter og høst. OP
 Gråsisik: Obs. regelmessig gjennom våren/sommeren. Hekking
 opplagt. OP
 Rosenfink: 2 ind sang 7/6. OP 1 hann sang 22/6. EJ
 Dompap: Opptil ca. 20 ind obs. i febr., ellers flere obs. fra
 januar og november. OP
 Snøspurv: ca. 30 ind 26/11, og x ind hørt 30/12. OP

Observatører: TA - Terje Axelsen, LB - Lars Bergersen,
 MB - Marton Berntsen, GE - Gustav Ersdal, TOH - Tor O. Hansen,
 EJ - Eirik Jacobsen, OP - Oddvar Pedersen, SS - Sverre Sandersen,
 HS - Henning Sørensen, TT - Tore Torjesen, NOF/AA - NOF - Avd.
 Aust-Agder.

Fra leserne:

Vi fikk et brev.....

Fra Hjalmar Munthe-Kaas Lund har vi mottatt reaksjon på vår bruk av ordet furasjere, han har funnet det i alle fjordårets nummer av PIPLERKA. Han vedlegger et notis i sakens anledning. Vi skal forsøke å forbedre oss.....

Matleting, et godt norsk ord.

I norsk zoologisk faglitteratur, særlig om fugler, har det dessverre i senere år sneket seg inn et utenlandsk uriktig ord. Det omfatter fuglenes virksomhet når de beiter (ande- og hønefugl m.fl.), søker føde, eter, leter etter mat. Dette uønskete ordet er "furasjere", som bl.a. betyr å skaffe mat til hester.

Ordet MATLETING er både bedre, kortere og dessuten norsk: I "Norsk Riksmålsordbok" har jeg forgjeves lett etter ordet MATLETE, det bør inn i neste utgave, sammen med matsøking.

!!!!!!!!!!!!

Fra vår medlem på Vestre Håland like ved Mandal, Hallvard Vinje har vi mottatt en fortegnelse over fuglearter han har hatt på fuglebrettet i vinter. Lista omfatter hele 25 arter, og flere av dem er interessante. Blant annet har han hatt nettekrauke som fast gjest, videre arter som gråspett, grønnspekk, dvergspett, kjernebiter, jernspurv og rødvingetrost, foruten 4 meiser og flere arter finkefugler.

!!!!!!!!!!!!

ANGÅENDE KONKURRANSENE I PIPLERKA 3/4-78.

Fra fjorårets redaktør av PIPLERKA, Einar Hansen, har årets redaktør mottatt følgende:

Herved kommer løsningene på konkurransene, og løsningene som er kommet inn.

Svar side 42. Bildet var tatt på Lista, nærmere bestemt Kviljostranda.

Riktige svar hadde: Bjørn V Olsson
Knut Hoven

Svar side 43: Siluettbildet viser spettmeis.

Riktige svar hadde: Tellef Vestøl   Kåre Olsen
Bjørn V Olsson   Knut Hoven
Kenneth Moseidjord

Svar side 44: Bildet viser en bokfink juv.

Riktige svar hadde: Kenneth Moseidjord
Tellef Vestøl

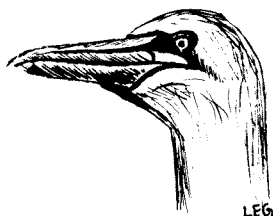
Hva sier den? "Dra meg i håret - har ikke jeg sett deg før tro". Innsendt av Kenneth Moseidjord. (Det er en snev av moral i tittelen - er det ikke noen av oss fuglefotografer som kjenner seg igjen? Eller sagt på en annen måte: Noen fugler blir rett og slett fotografert i hjel !!!)

Rebus side 66. La oss først innrømme at vi ikke er i stand til å kontrollere at de innsendte løsninger er riktige, til det er det så tidkrevende at bare de mest skarpsnodde kan komme igjennom på rimelig tid. Derfor godtar vi de innsendte løsninger på innsendernes ærlige ansikter...
Nr. 1 ble Tellef Vestøl.
Ikke mindre enn 156 fugle navn hadde han gravd frem av ordvrimmelen...
Til og med vår store klassiker Darwin lå gjemt i gåta (bare ikke for Tellef).
Vi tar av oss hatten for Tellef (den skarpøyde).
Nr. 2 ble Kenneth Moseidjord, 96 fugle navn hadde han greid å oppspore, og det er heller ingen dårlig prestasjon.

Premiene utdeles på første NOF/Vest-Agder møte.
Vi gratulerer og takker for innsatsen.

E.H.

Rettelser.

PIPLERKA 3/4-78.

Sivspurv -78:

- s. 25 - linje 5: Sloyldstadvann skal være Skyldstadvann.
- " 6: Trætningen skal være Trætningstjern.
- s. 26 - " 3: Vilevann skal være Viksvann.
- " 32: (Søgne komm.) Svalaasvann skal være Dvalåsvann.

Spesielle fugleobservasjoner -77:

- s. 53 - Smålom: Benefjord skal være Berefjord.
 Toppdykker: Selma v/Austad skal være Selura v/Austad.
 Bergand: Selma skal være Selura.
 Storfugl: v/Sua skal være v/Sira.
 Trane: Jesø Homme skal være fl. SØ Homme.
           Jesø Ovaldheia skal være fl. SØ Ovaldheia.
- s. 54 - Observasjon oppført under sothøne: 1 reirfunn
 Kjelsåsvann 18/5, dessuten flere sommerobs. Gyland
 gjelder VIPE ikke sothøne.
- s. 54 - Kattugle: Ranli skal være Rauli.
- s. 55 - Fossekall: Selma skal være Selura.
- s. 56 - Fossekall: Vassfjellet skal være Vassfjellet.
- s. 57 - Observatører - Lyngdal kommune: Knut Jerstad skal
 være Kurt JERSTAD. Svene Sandersen skal være Sverre
 SANDERSEN.

● BOK ANMELDELSER ●

Jon Fjeldså: Guide to the Young of European Precocial Birds.

288 s. Skarv naturforlag, 1977.

D.kr. 200,- + porto.

Et solid vitenskapelig verk, som får Colin Harrisons "Nest, eggs and nestlings" til å falme fullstendig.

Boka beskriver, både i tekst, strektegninger og fargeplansjer, unger av de fleste europeiske reirforlatende fuglearter (dvs. lom, dykkere, andefugl, hønsefugl, riksefugl og vade/måke/alkefugl).

Bokas innhold kan deles i tre:

En innledende del som går inn på kilder, materialets omfang, morfologi, og vekst, biologisk bakgrunn, og problemet omkring ringmerking av nyklekket fugl.

Andre del er bokas største, og tar seg av hver enkelt art, og beskriver grundig ungenes farger/tegninger o.l., videre finnes opplysninger om vekt og mål av nyklekket kylling, tidsrom til flygedyktighet, samt utbredelse og biotopvalg. Noen (ca. 20) strektegninger, hvis oppgave er å sammenlikne unger innen grupper (f.eks. måker/terner), gir gode holdepunkter, og fyller ut teksten meget bra.

Tredje del er bokas fineste, nemlig fargeplansjene, 39 i tallet, med tilsammen ca. 100 arter. Plansjene er virkelig fine, og nøyaktige til minste detalj, intet hastverksarbeid. Ved hver plansje finnes en kort tekst som sammenfatter de viktigste kjenne-tegn, og denne del av boka kan således brukes separat.

Boka er virkelig et funn for ringmerkere, spesielt under merking i blandede kolonier av makrell/rødnebbterne og grå/sildemåker. Jeg har hatt anledning til å prøve boka i praksis i nettopp slike kolonier, og boka bestod prøven med glans.

Selvsagt er boka noe tung å lese fra perm til perm (kan ikke anbefales som sengelektüre), men som oppslagsverk er boka meget interessant, og anbefales som sådan til alle som er "kommet så langt inn i ornitologien at de ikke uten skade, kommer derut", og da spesielt til ringmerkere som vil friste skjebnen i blandede måke eller ternekolonier, med ære og merkelisens i behold...

Både denne bok, og "Fiskehejren" kan bestilles fra Skarv naturforlag, Kongevejen 45, DK-2840 HOLTE. Danmark.

Halsstrækningen

Tommy Dybbro: Fiskehejren, 80 s.

Skarv ornitologiske serie, Skarv naturforlag, 1977.

D.kr. 37,71 + porto.

Første bind i en interessant serie, Skarvs ornitologiske serie, er nettopp utkommet. Bindet omtaler gråhegren, og er skrevet av Tommy Dybbro, kjent bl.a. fra det danske Atlas-prosjektet.

Boka er en meget interessant monografi over gråhegrens liv og levnet. Den omhandler hegrens bygning (visste du at 6. halsvirvel er av spesiell bygning - lengre og med annet leddfeste enn de andre - slik at hegrens karakteristiske S-formet hals framkommer?), utbredelse og antall, trekkforhold, næringsvalg, etologi under matsøking og og forplantning, nøyaktige beretninger om hegrens forplantning, reirbygging, egglegging, ruging av egg og oppfostring av unger. Dessuten omtaler et eget avsnitt de andre europeiske hegrearter.

Alle avsnitt, og situasjoner (skulle en nesten tro!) er illustrert med elegante foto (de beste jeg har sett av gråhegre), og strektegninger, som gjør boka til en fryd for øyet.

Anbefales på det varmeste til alle fuglevenner.

UOS/OP

Illustrasjon fra
"Fiskehejren".

Trond Vidar Vedum: Vi studerer fuglene. 134 s.
J.W.Cappelens forlag, 1977.

Bokas undertittel: Fuglekasser - føring - registrering - observasjon forteller i stikkord hva verket dreier seg om. Jeg har for egen regning lyst til å understreke fuglekasser. Det er nemlig dette 3/4 av boka dreier seg om. Jeg har nok lest bøker før som gir de samme opplysningene, men de blir bare tall og tabeller i bokform. Vedum har fått "kjøtt på skjelettet". Han fletter tørre tall inn i sine beretninger fra skog og mark slik at det blir interessant. Det er ikke skrivebordsteorier vi blir føret med. Jeg sitter igjen med inntrykk av et solid bidrag til forbedring av fuglenes bomiljø. Det er da hulerugerne jeg sikter i første rekke til.

Til tross for dette inntrykk av solid fagkunnskap gjennom egne erfaringer, har jeg noen små detaljer å sette fingeren på.

Småfuglkasser bør settes sammen av bord med lik bredde slik at bunnen blir kvadratisk. Dette er gjerne flisespiking, men en annen ting jeg er meget uenig i, er montering av bunnen. På våre kanter av landet med rikelig nedbør, bør bunnen settes inne i kassa slik at sidene danner en "dryppnese". Etter bitre erfaringer med flaggspettinvasjon er jeg overbevist om at flyvehullene på småfuglkassene må sikres med plate. Det er ikke nok som Vedum skriver: "...en fordel å slå en ring av små spiker rundt flyvehullet...". En annen ting jeg har hatt dårlig erfaringer med er de såkalte størhotell. Etter mitt skjønn er det å sløse bort materialer og viktige hekkemuligheter. Vedum er også kort innom taksering og observasjoner. Han har flere gode tips og skisser. Heller ikke vinterfôringen har han glemt, og det bør vi ikke heller. Jeg tror vi med denne boka har fått den beste som er skrevet om fuglekasser og småfuglpleie siden Herman L. Lovenskiold's: Våre småfugler og hvordan vi trekker dem til hus og have (1934). Forfatteren har ikke denne med i sin litteraturliste. Et lite minus i mange +++++++.

UOS/LB

Lars Jonsson: Fugler i naturen. I, II og III.

Cappelens naturserie. J.W.Cappelens forlag, 1977-78.

Med den stigende interesse som det i de senere år har blitt for naturen, og da fuglene i særdeleshet, er det naturlig at en rekke felthåndbøker etterhvert er blitt lagt fram på det norske marked. Endel av disse fortjener vel ikke den helt store interessen, mens andre igjen utvilsomt dekker et behov. Til disse siste hører bøkene: "Fugler i naturen" som er en serie på fire felthåndbøker som omtaler alle fuglearter som opptrer regelmessig i Europa nord for Alpene. Bøkene med undertitlene "Skog, park og hage" og "Hav og kyst" utkom i 1977, mens "Aker, vann og våtmark" kom i 1978. Det siste bind "Fjell og barskog" kommer forhåpentlig om ikke altfor lenge.

For en fuglekikker, enten han er nybegynner eller litt mer erfaren, er det av stor betydning å kunne artsbestemme hva en ser, og til dette bruk er disse bøkene noe av det beste jeg har sett. Forfatteren har som mål å gjengi levende fugler slik de opptrer ute i naturen: sittende, flygende og ofte fra en rekke originale vinkler og stillinger. Av spesiell verdi er det at så mange ungfugldrakter og vinterdrakter er gjengitt. Enhver som har studert fuglelivet vet hvor vanskelig slike overgangsdrakter kan være å finne ut av. Bøkene er noe utradisjonelle i sin oppbygging ved at fuglene er inndelt etter sitt oppholdssted. Denne inndelingen i fire bind gir mer plass og større og mer detaljerte illustrasjoner enn i mer tradisjonelle fuglebøker. Og i tillegg finner vi i hver bok interessante kapitler av mer økologisk karakter om "Fuglene i sitt miljø" og også mer generelt om "Feltbestemming og fuglernes ytre bygning".

Enkelte feil/forvekslinger i bindet "Hav og kyst" som f.eks. at svartand på s. 37 er feil navngitt som havelle, samt at plansjene for rødnebbterne, makrellterne og rosenterne på s. 111 er helt byttet om, er bare å beklage. Helhetsinntrykket av bøkene, både plansjene og tekst er meget bra, og serien kan anbefales på det beste.

UOS/KO

*****

NOF/AVD. VEST-AGDER OG ADRESSER TIL LOKALLAGENE:

Adresse: Postboks 4502 Grim, 4601 KRISTIANSAND S
Bankgirokontonummer: 9401 21 50894.

STYRE:

Formann: Eldar Wrånes, Wrånes, 4600 KRISTIANSAND S
Sekretær: Helge Kiland, Kr.sand S
Kasserer: Bjørn V Olsson, Holbergsgt. 49A, 4600 KR.SAND S
Styremedlemmer: Arne Grønsund, Spangereid
Henning Sørensen, Vanse

ATLAS-kontakt: Jørn O. Hansen, Ingerthasvei 5, 4600 KR.SAND S
LRSK: Kåre Olsen, Brekne, 4563 BORHAUG
Vannfugl-kontakt: Gustav Ersdal, Bryneheia, 4560 VANSE

LISTA LOKALLAG: Postboks 149, 4551 FARSUND
Postgirokontonr.: 3 70 60 58

MANDAL LOKALLAG: Postboks 196, 4501 MANDAL
Postgirokontonr.: 3 56 92 58

KR.SAND LOKALLAG: Postboks 4043 Kongsgård, 4601 KRISTIANSAND S

Tegninger:
Leif Egil
Gabrielsen

grånebb

flåskepatt

**10,5 %
rente**

**av pengene
pr. år på
LANGTIDSSPAREKONTO**

**SØRLANDS
BANKEN**

en aktiv samarbeidspartner i pengesaker

STORLOM

TEGNING:

Kurt
Jerstad

AVS.:
NOF/V.Agder
Box 4502, Grim
4601 Kr.sand S

TLF (043) 90 130 — LISTERVEIEN 9 OG 13
4550 FARSUND

**Velkommen innom til en
MØBELPRAT!**

**Betaler du mer skatt
enn du må?**

**Spør oss om
SPARING MED SKATTEFRADRA**

KREDITKASSEN

— bank for folk flest